សំណៅពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ចុងក្រោយ

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស

*សេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយលើរបាយការណ៍តាមកាលកំណត់លើកទីពីររបស់កម្ពុជា

១. គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានពិចារណារបាយការណ៍តាមកាលកំណត់លើកទីពីរ ដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការ (CCPR/C/KHM/2) នាសម័យប្រជុំលើកទី៣១៣៨និង៣១៣៩របស់ខ្លួន (CCPR/C/SR.3138 and 3139) ដែលបានប្រារព្ធឡើងនៅថ្ងៃទី១៧ និងទី១៨ខែមីនាឆ្នាំ២០១៥។នាសម័យប្រជុំលើកទី៣១៥៧ របស់ខ្លួន(CCPR/C/SR.3157) ដែលបានប្រារព្ធឡើងនៅថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានអនុម័តសេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយដូចខាងក្រោមនេះ។

សេចក្តីផ្តើម

២. គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ស្វាគមន៍ការដាក់របាយការណ៍តាមកាលកំណត់លើកទីពីរ របស់កម្ពុជាទោះជាមានការយឺតយ៉ាវរយៈពេល១០ ឆ្នាំក្តី។គណៈកម្មាធិការសំដែងការកោតសរសើរចំពោះព័ត៌មានដែលមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ និងសម្រាប់ឱកាសបន្តកិច្ចសន្ទនាប្រកបដោយន័យស្ថាបនារបស់ខ្លួនជាថ្មី ជាមួយគណៈប្រតិភូអន្តរក្រសួងរបស់រដ្ឋភាគីអំពីវិធានការផ្សេងៗដែលរដ្ឋភាគីបានចាត់ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការធ្វើរបាយការណ៍ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ។គណៈកម្មាការវាយតំលៃខ្ពស់ចំពោះការឆ្លើយតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ភាគីរដ្ឋ (CCPR/C/KHM/Q/2/Add.1) ទៅនឹងបញ្ជីសំនួរដែលត្រូវបានបំពេញបន្ថែមដោយការឆ្លើយផ្ទាល់មាត់ដោយគណៈប្រតិភូ។

* ត្រូវបានគណៈកម្មាធិការអនុម័ត នាសម័យប្រជុំលើកទី១១៣ របស់ខ្លួន (១៦ មីនា–២ មេសា ២០១៥)។

ចំណុចវិជ្ជមាន

៣. គណៈកម្មាធិការស្វាគមន៍ចំពោះវិធានការច្បាប់និងវិធានការផ្លូវការទាំងឡាយខាងក្រោមនេះដែលភាគីរដ្ឋបានចាត់៖

(ក)ការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការបង្ការអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងការការពារជនរងគ្រោះនៅក្នុងខែកញ្ញាឆ្នាំ២០០១៥

(ខ) ការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបការជួញដូរមនុស្សនិងការធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ នៅក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ និង

(គ) ការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការការពារនិងការលើកស្ទួយសិទ្ធិជនពិការ ក្នុងខែឧសភាឆ្នាំ២០០៩។

៤. គណៈកម្មាធិការស្វាគមន៍ចំពោះការចូលជាសមាជិក ឬការផ្តល់សច្ចាប័នដោយរដ្ឋភាគីលើលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិទាំងឡាយ ដូចខាងក្រោមនេះ៖

(ក)ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ពាក់ព័ន្ធនឹងការលក់កុមារ ពេស្យាកម្មកុមារ និងរូបភាពអាសអាភាសកុមារនៅថ្ងៃទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០២និងស្តីពីការចូលរួមរបស់កុមារនៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធនៅថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដាឆ្នាំ២០០៤

(ខ)ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្មនិងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅអមនុស្សធម៌ឬបន្ថោកបន្ទាបនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧

(គ) ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាស្តីពីការបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ នៅថ្ងៃទី១៣ ខែតុលាឆ្នាំ២០១០

(ឃ) អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិជនពិការនៅថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូឆ្នាំ២០១២និង

(ង)អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការការពារជនគ្រប់រូបពីការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនាឆ្នាំ២០១៣។

ចំណុចសំខាន់ៗនៃកង្វល់ និងអនុសាសន៍

ការអនុវត្តន៍កតិកាសញ្ញា នៅថ្នាក់ជាតិ

៥. ទន្ទឹមនឹងកត់សំគាល់ថា សន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ គឺជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់កម្ពុជាហើយដែលត្រូវអនុវត្តដោយផ្ទាល់នៅក្នុងតុលាការកម្ពុជានោះ គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីកម្រិតមានកំណត់ជាក់ស្តែង នៃការយល់ដឹងអំពីបទប្បញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ឬនៅក្នុងវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ ដែលជាលទ្ធផលមានចំនួនករណីតិចតួចបំផុត ដែលតុលាការកម្ពុជាលើកសំអាង ឬប្រើប្រាស់បទប្បញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ។ (មាត្រា ២)។

រដ្ឋភាគីគួរចាត់វិធានការសមស្របដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីកតិកាសញ្ញានេះក្នុងចំណោមចៅក្រមព្រះរាជអាជ្ញាមេធាវីនិងសាធារណៈជនទូទៅ ដើម្បីធានាថាបទប្បញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះត្រូវបានយកមកពិចារណា នៅចំពោះមុខតុលាការជាតិ។ម្យ៉ាងវិញទៀតគណៈកម្មាធិការជម្រុញលើកទឹកចិត្តឲ្យរដ្ឋភាគីចូលជាសមាជិកនៃពិធីសារបន្ថែមនៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងជាលក្ខណៈបុគ្គល។

ស្ថាប័នជាតិសិទ្ធិមនុស្ស

៦. ទន្ទឹមនឹងស្វាគមន៍ការណ៍ដែលថាមានសេចក្តីព្រាងច្បាប់មួយស្តីពីការបង្កើតស្ថាប័នជាតិសិទ្ធិមនុស្ស ដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យនោះ គណៈកម្មាធិការមានការសោកស្តាយថាការបង្កើតស្ថាប័នមួយនេះ មានការអូសបន្លាយពេលវេលាពេលវែង (មាត្រា ២)។

គណៈកម្មាការ ជម្រុញលើកទឹកចិត្តឲ្យរដ្ឋភាគីបង្កើតស្ថាប័នជាតិសិទ្ធិមនុស្សឯករាជ្យមួយស្របតាមគោលការណ៍ទីក្រុងប៉ារីស (សេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ៤៨/១៣៤ ឧបសម្ព័ន្ធរបស់មហាសន្និបាត)។

សមភាពយេនឌ័រ

៧. ទន្ទឹមនឹងស្វាគមន៍វិធានការទាំងឡាយដែលរដ្ឋភាគីបានចាត់ ដើម្បីបង្កើនការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងជីវភាពសាធារណៈគណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីភាពជាតំណាងរបស់ស្ត្រីនៅមានកម្រិតទាបនៅក្នុងវិស័យនយោបាយនិងវិស័យសាធារណជាពិសេសក្នុងមុខតំតំណែងពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្សេងៗ។គណៈកម្មាធិការ

មានកង្វល់ផងដែរ អំពីគំនិតចាស់គំរិលដែលនៅតែមាន ទាក់ទងនឹងតួនាទីរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងគ្រួសារនិងនៅក្នុងសង្គមអត្ថិភាពនៃគម្លាតធំនៃប្រាក់ឈ្នួលទាក់ទងនឹងយេនឌ័រនិងការប្រមូលផ្តុំស្ត្រីនៅក្នុងវិស័យកម្លាំងពលកម្មដែលគ្មានជំនាញ និងមានប្រាក់ឈ្នួលទាបរាប់ទាំងវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរផងដែរ (មាត្រា២, ៣, និងមាត្រា២៦)។

រដ្ឋភាគីគួរពង្រឹងវិធានការរបស់ខ្លួនដើម្បីធានាសមភាពរវាងស្ត្រីនិងបុរសនៅគ្រប់វិស័យទាំងអស់ រួមទាំងតាមរយៈការអនុវត្តន៍ឲ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពបន្ថែមទៀត នូវច្បាប់និងគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធនានា។ក្នុងន័យនេះ រដ្ឋភាគីគួរបន្តអនុវត្តវិធានការបណ្តោះអាសន្នពិសេសដើម្បីបង្កើនការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងជីវភាពនយោបាយនិងសាធារណៈ។រដ្ឋភាគីគួរបង្កើនកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនដើម្បីបំបាត់គំនិតចាស់គំរិលខាងយេនឌ័រ សំដៅធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទស្សនៈអំពីតួនាទីរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងសង្គម។ម្យ៉ាងវិញទៀត រដ្ឋភាគីគួរចាត់វិធានការដើម្បីកាត់បន្ថយគម្លាតប្រាក់ឈ្នួលទាក់ទងនឹងយេនឌ័រនិងការដោះស្រាយមូលហេតុទាំងអស់សម្រាប់គម្លាតនោះ។

ការរើសអើងពូជសាសន៍

៨. ទន្ទឹមនឹងគណៈកម្មាធិការកត់សំគាល់អំពីការអះអាងរបស់រដ្ឋភាគីថាកម្ពុជាមិនរើសអើងចំពោះនរណាម្នាក់នោះ គណៈកម្មាធិការនៅតែមានកង្វល់ចំពោះរបាយការណ៍អំពីសកម្មភាពរើសអើងនិងអំពើហិង្សាលើជនជាតិភាគតិចវៀតណាម (មាត្រា២, ២៦ និងមាត្រា២៧)។

រដ្ឋភាគីគួរពង្រឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការវាយប្រហារលក្ខណៈពូជសាសន៍និយម ប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម។រដ្ឋភាគីគួរពិចារណាផងដែរ អំពីការបង្កើតផែនការសកម្មភាពប្រឆាំងនឹងការរើសអើងពូជសាសន៍។

ការរើសអើងផ្អែកលើទំនោរផ្លូវភេទឬអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ

៩.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ផងដែរ ចំពោះរបាយការណ៍ស្តីពីការរើសអើងប្រឆាំងនឹងមនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និងមនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) ជាពិសេសនៅកន្លែងធ្វើការនិងកន្លែងគាំពារសុខភាព។គណៈកម្មាធិការ កត់សំគាល់ដោយកង្វល់អំពីកង្វះច្បាប់ដែលហាមប្រាមការរើសអើងឈរលើហេតុផលនៃទំនោរផ្លូវភេទឬអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ (មាត្រា២ និងមាត្រា២៦)។

រដ្ឋភាគី គួរពិនិត្យឡើងវិញនូវច្បាប់របស់ខ្លួនដើម្បីធានាថាការរើសអើងឈរលើហេតុផលនៃទំនោរផ្លូវភេទនិងអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រត្រូវបានហាមឃាត់។រដ្ឋភាគី គួរអនុវត្ត ផងដែរនូវសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយការយល់ដឹងដល់សាធារណៈជន ដើម្បីចូលរួមប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការរើសអើង/ស្ទិកម៉ាសង្គមប្រឆាំងនឹងមនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និងមនុស្សប្តូរភេទ (LGBT។

អំពើហឹង្សាទាក់ទងនឹងយេនឌ័រ

១០. ទន្ទឹមនឹងកត់សំគាល់ពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋភាគីដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សាលើស្ត្រីនៅកម្រិតធ្វើគោលនយោបាយ និងច្បាប់គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ផងដែរពីចំនួននៅទាបនៅឡើយ នូវការកាត់ទោសនិងការផ្តន្ទាទោសចំពោះអំពើហិង្សាយេនឌ័រ។គណៈកម្មាធិការ មានការសោកស្តាយចំពោះកង្វះព័ត៌មានដែលរដ្ឋភាគីបានផ្តល់ឲ្យទាក់ទងនឹងសំណងដល់ជនរងគ្រោះដោយអំពើហិង្សាផ្លូវភេទដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហមក៏ដូចជាការខ្វះព័ត៌មានស្តីពីការវាយតំលៃលទ្ធផលនៃផែនការសកម្មភាពថ្នាក់ជាតិដើម្បីបង្ការអំពើហិង្សាប្រឆាំងនឹងស្ត្រី(២០០៩-២០១២) (មាត្រា៣ និងមាត្រា៧)។

រដ្ឋភាគី គួរធានាថាករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងអំពើហិង្សាផ្លូវភេទត្រូវបានធ្វើការស៊ើបអង្កេតឲ្យបានហ្មត់ចត់ដែលជនដៃដល់ត្រូវបាននាំខ្លួនទៅផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ ហើយផ្តល់សំណងគ្រប់គ្រាន់ដល់ជនរងគ្រោះ។រដ្ឋភាគី គួរផ្តល់ផងដែរ នូវការបណ្តុះបណ្តាលចាំបាច់ដល់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់និងមន្ត្រីតុលាការផ្សេងៗស្តីពីការផ្តន្ទាទោសអំពើហិង្សាទាក់ទងនឹងយេនឌ័រនិងជួយសម្រួលដល់ជនរងគ្រោះក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌។

និទណ្ឌភាពសម្រាប់ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ

១១. គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ ដោយសេចក្តីរាយការណ៍ថា មិនមាននរណាម្នាក់ទទួលខុសត្រូវចំពោះការសម្លាប់ក្រៅច្បាប់ដែលគេអះអាងថា អំពើនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តជាពិសេស ដោយកងទ័ពនគរបាលនិងកងរាជអាវុធហត្ថនៅកម្ពុជាចាប់តាំងពីមានកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៩១រហូតមក (មាត្រា៦)។

គណៈកម្មាធិការរំលឹកអំពីអនុសាសន៍កន្លងមករបស់ខ្លួន (CCPR/C/79/Add.108, para. 11)ថារដ្ឋភាគីមានកាតព្វកិច្ច ក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីទាំងអស់នេះនូវការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សកន្លងមកការរំលោភបំពានជាពិសេសលើមាត្រា៦ នៃកតិកាសញ្ញានេះ

ផ្តន្ទាទោសជនដៃដល់ហើយប្រសិនជាសមស្រប ត្រូវដាក់ទោសទណ្ឌពួកគេនិងផ្តល់សំណងដល់គ្រួសារជនរងគ្រោះ។

ការប្រើប្រាស់កម្លាំងហួសហេតុ

១២. គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ ដោយសេចក្តីរាយការណ៍អំពីករណីមនុស្សស្លាប់ រងរបួសច្រើននាក់និងមានមនុស្សម្នាក់បាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ក្រោយពីមានការបង្ក្រាបដោយកងកម្លាំងសន្តិសុខ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃបាតុកម្មនៅរាជធានីភ្នំពេញជាពិសេសនៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើបាតុកម្មនៅថ្ងៃទី១៥ខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១៣ការតវ៉ារបស់កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរនៅថ្ងៃទី១២ខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០១៣ និងការប្រមូលផ្តុំ ដែលបានធ្វើនៅថ្ងៃទី២-៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤។គណៈកម្មាធិការ មានកង្វល់បន្ថែមទៀតពីកង្វះព័ត៌មានលំអិតអំពីការស៊ើបអង្កេតលើករណីទាំងនេះ។នៅចុងបញ្ចប់គណៈកម្មាធិការនៅតែមានកង្វល់អំពីស្ថានភាពគតិយុត្តនៃសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់ខណ្ឌនិងអំពីតួនាទីរបស់ពួកគេនៅក្នុងយាមល្បាតបាតុកម្ម (មាត្រា៦, ៧ និងមាត្រា២១)។

រដ្ឋភាគី គួរស៊ើបអង្កេតរាល់ការចោទប្រកាន់ទាំងអស់ទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់កម្លាំងហួសហេតុ ជាពិសេសការប្រើប្រាស់កម្លាំងប្រល័យ ដោយនគរបាល និងបុគ្គលិកយោធា ហើយធានាថាជនដៃដល់ត្រូវបានកាត់ទោសនិងផ្តល់សំណងគ្រប់គ្រាន់ដល់ជនរងគ្រោះ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតរដ្ឋភាគី គួរបង្កើនកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនដើម្បីផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាជាប្រព័ន្ធដល់កម្លាំងសន្តិសុខទាំងអស់រួមទាំងសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់ខណ្ឌផងដែរ អំពីការប្រើប្រាស់កម្លាំងជាពិសេស ក្នុងបរិបទនៃការធ្វើបាតុកម្ម ដោយគិតគូរឲ្យបានត្រឹមត្រូវ អំពីគោលការណ៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រើប្រាស់កម្លាំងនិងអាវុធដោយមន្ត្រីប្រតិបត្តិច្បាប់។

ហាមប្រាមការធ្វើទារុណកម្មនិងការធ្វើបាប

១៣. គណៈកម្មាធិការ មានកង្វល់ដោយសេចក្តីរាយការណ៍អំពីការធ្វើទារុណកម្មនិងការធ្វើបាបជនជាប់ឃុំដោយមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ជាពិសេសក្នុងបរិបទនៃការឃុំឃាំងរបស់នគរបាល និងសម្រាប់គោលបំណងនៃការទទួលបានចម្លើយសារភាព។ក្នុងន័យនេះគណៈកម្មាធិការមានការសោកស្តាយចំពោះអវត្តមានទិន្នន័យទូទៅនិងតាមផ្នែក អំពីបណ្តឹងការស៊ើបអង្កេតការចោទប្រកាន់និងការផ្តន្ទាទោសក្នុងករណីនៃការធ្វើទារុណកម្មនិងការធ្វើបាប។គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ថា ចម្លើយសារភាពដែលបានមកពីការបង្ខិតបង្ខំឬការធ្វើទារុណកម្មមិនអាចត្រូវបានសម្រេចដោយមិនមានភស្តុតាងហើយថាចៅក្រមអាចប្រើប្រាស់ចម្លើយសារភាពបែបនេះបាន លុះត្រាតែមាន

ភស្តុតាងមកបញ្ជាក់ ក្នុងដំណើរការក្តីក្នុងតុលាការ។ គណៈកម្មាធិការ មានកង្វល់បន្ថែមទៀតថាមិនមានអាជ្ញាទទួលពាក្យបណ្តឹងឯករាជ្យណាមួយ ដើម្បីទទួលដោះស្រាយបណ្តឹងបែបនេះ ហើយក៏មិនមានប្រព័ន្ធណាមួយ ដែលមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់បង្ការការធ្វើទារុណកម្មនោះក៏ទេដែរ (មាត្រា ៧, ១០ និងមាត្រា១៤)។

រដ្ឋភាគីគួរបង្កើតយន្តការឯករាជ្យមួយសម្រាប់ទទួលពាក្យបណ្តឹង ដែលអំណាចស៊ើបអង្កេតរាល់ការចោទប្រកាន់ និងបណ្តឹងទាំងអស់ ទាក់ទងនឹងការធ្វើទារុណកម្មនិងការធ្វើបាប។រដ្ឋភាគីគួរធានាផងដែរថាជនដែលដល់នៃបទល្មើសទាំងនេះត្រូវបានកាត់ទោសហើយថាជនរងគ្រោះត្រូវបានផ្តល់សំណងគ្រប់គ្រាន់។រដ្ឋភាគីគួរចាត់វិធានការចាំបាច់ដើម្បីធានាថាចម្លើយសារភាពដែលបានមកពីការធ្វើទារុណកម្មឬការធ្វើបាបមិនអាចយកជាការបានឡើយ នៅក្នុងតុលាការនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ស្របតាមច្បាប់ជាតិរបស់ខ្លួននិងមាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។ម្យ៉ាងវិញទៀតរដ្ឋភាគីគួរបង្កើតឲ្យបានឆាប់រហ័ស ឬដាក់ឲ្យអនុវត្តយន្តការបង្ការថ្នាក់ជាតិសម្រាប់បង្ការទារុណកម្មដូចមានចែងក្នុងពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅអមនុស្សធម៌ឬបន្ថោកបន្ទាប។

លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន

១៤.ទទ្ទឹមនឹងស្វាគមន៍វិធានការផ្សេងៗដែលរដ្ឋភាគីបានចាត់ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងដល់លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនក្នុងពន្ធនាគារគណៈកម្មាធិការកត់សំគាល់ដោយកង្វល់ពីការដាក់អ្នកទោសច្រើនហួសចំណុច សេវាគាំពារសុខភាពមិនគ្រប់គ្រាន់រួមទាំងការខ្វះអាគារពន្ធនាគារសម្រាប់ដាក់ជនជាប់ឃុំដែលមានបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្តនិងពីការកាត់បន្ថយរយៈពេលសម្រាប់ជនជាប់ឃុំចេញក្រៅបន្ទប់ឃុំឃាំង ដើម្បីធ្វើលំហាត់ប្រាណជាប្រចាំថ្ងៃដែលការណ៍នេះនៅតែជាបញ្ហាដដែលនៅក្នុងប្រព័ន្ធពន្ធនាគារ។គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ផងដែរ អំពីការអះអាងថាមានការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយនៅក្នុងស្ថាប័នពន្ធនាគារ។គណៈកម្មាការសម្តែងកង្វល់របស់ខ្លួន អំពីរយៈពេលវែងនៃការឃុំខ្លួនមុនសវនាការនិងការបង្ខាំងអ្នកទោសដោយបំពានបន្ទាប់ពីពួកគេបានបំពេញចប់រយៈទោសហើយនោះ ដោយសារតែសាលក្រមស្ថាពរ មិនត្រូវបានទំនាក់ទំនង ឬបញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរពន្ធនាគារ (មាត្រា៩ និងមាត្រា១០)។

រដ្ឋភាគី គួរអនុម័តវិធានការមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីកាត់បន្ថយចំនួនអ្នកទោសដាក់ច្រើនលើសចំណុះនៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងនិងធានាលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនដែលគោរពសេចក្តី

ថ្លៃថ្នូររបស់អ្នកទោស ស្របតាមមាត្រា១០ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។រដ្ឋភាគី គួរធានាផងដែរឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតឆាប់រហ័ស និងឯករាជ្យនិងផ្តន្ទាទោសជាយថាហេតុចំពោះមន្ត្រីរដ្ឋដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើពុករលួយ ដាក់ពន្ធនាគារ។ម្យ៉ាងវិញទៀតរដ្ឋភាគី គួរធានាថា ចុងចោទត្រូវបានឃុំខ្លួនរង់ចាំសវនាការ តែក្នុងករណីចាំបាច់បំផុតប៉ុណ្ណោះ ហើយអនុវត្តជម្រើសផ្សេងៗជំនួសឲ្យការដាក់ពន្ធនាគារ។វិធានការបន្ទាន់គួរត្រូវបានចាត់ដើម្បីធានាទំនាក់ទំនង ឬការបញ្ជូនសាលក្រមស្ថាពររបស់តុលាការ ទៅអាជ្ញាធរពន្ធនាគារនិងសាមីជនជាប់ឃុំ។

កុមារមានទំនាស់នឹងច្បាប់

១៥. ទោះបីជាកត់សម្គាល់ឃើញព័ត៌មានដែលបានផ្តល់ជូនដោយគណៈប្រតិភូ ទាក់ទិននឹងស្ថានភាពនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនិតិជនក៏ដោយ គណៈកម្មការនេះមានការព្រួយបារម្ភពីភាពមិនមាននូវប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌អនិតិជន និងការពិតដែលថាកុមារជារឿយៗត្រូវឆ្លងកាត់នីតិវិធីដូចគ្នាទៅនឹងនីតិជនដែរ។ គណៈកម្មការក៏មានកង្វល់ផងដែរលើការខកខានមិនបានធានាថាអនីតិជនដែលជាប់ឃុំត្រូវបានឃុំខ្លួនដាច់ដោយឡែកពីនីតិជន (មាត្រា ១០ ១៤ និង២៤)។

រដ្ឋភាគីគួរតែចាត់វិធានការដើម្បីបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌អនីតិជន ក្នុងគោលបំណងធានាថាអនីតិជនត្រូវបានប្រព្រឹត្តិមកលើក្នុងរបៀបមួយសមស្របតាមអាយុរបស់ពួកគេ។ រដ្ឋភាគីគួរធានាផងដែរនូវការដាក់អនីតិជន និងនីតិជនឲ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីគ្នានៅកន្លែងឃុំខ្លួន ដោយអនុលោមតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។

ការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនដោយបំពាន

១៦. គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ទៅលើ របាយការណ៍អំពីការចាប់ខ្លួននិងការឃុំខ្លួនដោយបំពានលើជនគ្មានផ្ទះសម្បែងអ្នកសុំទានអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន កុមារតាមចិញ្ចើមផ្លូវ និងអ្នករកស៊ីផ្លូវភេទ នៅក្នុងផ្នែក"សង្គមកិច្ច"យុវជននីតិសម្បទា និងមជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទាគ្រឿងញៀន។វាគឺជាកង្វល់ជាពិសេសអំពីការចោទប្រកាន់ពីការធ្វើទារុណកម្មការការធ្វើបាប និងការរំលោភបំពានផ្សេងទៀត ដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលិកធ្វើការនៅស្ថាប័នទាំងនេះ)មាត្រា ៧,៩និង១០)។

រដ្ឋភាគីគួរតែចាត់វិធានការចាំបាច់ទាំងអស់ដើម្បីបញ្ឈប់នូវការចាប់ខ្លួននិងការឃុំខ្លួនដោយបំពានលើជនគ្មានផ្ទះសម្បែងអ្នកសុំទានអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន

កុមារតាមចិញ្ចើមផ្លូវ និងអ្នករកស៊ីផ្លូវភេទ។ រាល់ករណីនៃការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើបាបទាំងអស់ គួរតែស៊ើបអង្កេត ហើយ ប្រសិនបើមានភ័ស្តុតាងពិតប្រាកដបង្ហាញពីករណីទាំងនេះ គួរតែផ្តន្ទាទោស និងដាក់ទោសទណ្ឌ។

សិទ្ធិទទួលបានកិច្ចប្រឹក្សាយោបល់

១៧. គណៈកម្មការមានកង្វល់ថា ស្របតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បុគ្គលដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនមានសិទ្ធិទទួលបានជំនួយពីមេធាវី បានតែ បន្ទាប់ពីការឃាត់ខ្លួន ២៤ ម៉ោង ប៉ុណ្ណោះ។ គណៈកម្មការនេះក៏សម្តែងនូវកង្វល់ផងដែរលើកង្វះខាតមេធាវី ជាពិសេសនៅតាមបណ្តាខេត្តឆ្ងាយៗ និងសិទ្ធទទួលបាននូវជំនួយផ្នែកច្បាប់របស់បុគ្គលដែលជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ គណៈកម្មការនេះកត់សម្គាល់ថា កង្វះនៃសិទ្ធទទួលបាននូវកិច្ចប្រឹក្សាយោបល់ក្នុងករណីទាំងនេះអាចបង្កឲ្យមានឧប្បត្តិហេតុនៃការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើបាបលើបុគ្គលដែលបានឃាត់ខ្លួនទាំងនោះ (មាត្រា ១ និង១៤)។

រដ្ឋភាគីគួរតែធានាថា គ្រប់ទិដ្ឋភាពច្បាប់ និងទទ្លាប់អនុវត្តរបស់ខ្លួនលើការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសុខដុមនីយកម្មជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រា ៩ និង ១៤ នៃកតិកាសញ្ញា ដូចមានចែងក្នុង សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២ (២០០៧) ស្តីពីសិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងសេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣៥ (២០១៤) ស្តីពីសេរីភាព និងសន្តិសុខរបស់មនុស្ស រាប់ទាំង តាមរយៈការអនុញ្ញាតឲ្យជនជាប់ឃុំដែលជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌអាចទទួលបានភ្លាមៗនូវសិទ្ធទទួលបានជំនួយពីមេធាវី ចាប់ពីដំណើរការដំបូងនៃការដកហូតសេរីភាពរបស់ខ្លួន។
ការទទួលបាននូវកិច្ចពិគ្រោះយោបល់
គួរតែត្រូវផ្តល់ឲ្យនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នៃនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ការជួញដូរមនុស្ស

១៨.ទោះបីជាកត់សម្គាល់ឃើញមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋភាគីដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការជួញដូរមនុស្សក៏ដោយ ក៏គណៈកម្មការនេះមានកង្វល់អំពីការសើបអង្កេតដែលបានរាយការណ៍ថាមានការធ្វើ ឡើងតិចតួច ហើយការដាក់ទោស និងកង្វះទិន្នន័យផ្លូវការអំពីករណីទាំងឡាយនៃជួញដូរមនុស្ស (មាត្រា ៨)។

រដ្ឋភាគី គួរបង្កើននិងសម្របសម្រួលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនឲ្យបានល្អប្រសើរជាងមុនក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការជួញដូរមនុស្សនិងក៏គួរពិចារណាផងដែរអំពីការបង្កើតទីភ្នាក់ងារកណ្ដាលផ្លូវការដើម្បីទទួលខុសត្រូវចំពោះការប្រយុទ្ធប្រឆាំងការជួញដូរមនុស្ស និងតាមរយៈការស៊ើបអង្កេតនិងការផ្ដន្ទាទោសជនល្មើសជាប្រព័ន្ធនិងជាទូទៅ។លើសពីនេះទៀតរដ្ឋភាគីគួរតែធានានូវកិច្ចការពារគ្រប់គ្រាន់សំណងនិងសំណងជំងឺចិត្ត ដល់ជនរងគ្រោះ រាប់ទាំងការស្ដារនីតិសម្បទា។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

១៩.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីសេចក្ដីរាយការណ៍ដែលថាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃ រដ្ឋភាគីបានធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ម្ដងហើយម្ដងទៀតដែលជ្រៀតជ្រែកការប្រព្រឹត្តិទៅ និងឯករាជ្យភាពរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (□□□□) និងថា សេចក្ដីថ្លែងការណ៍នេះបង្ហាញនូវការស្ទាក់ស្ទើររបស់រដ្ឋភាគីដើម្បីបន្តផ្ដន្ទាទោសជនសង្ស័យបន្ថែមទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម។ក្នុងន័យនេះគណៈកម្មាធិការកត់សម្គាល់លើការឆ្លើយតបរបស់រដ្ឋភាគីថា ខ្លួនមិនបានជ្រៀតជ្រែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការនៃអ.វ.ត.កទេ និងខ្លួនស្វាគមន៍ចំពោះការសន្យាអះអាងរបស់ខ្លួនដែលបានផ្ដល់ឱ្យក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចពិភាក្សាថា ទោះនាពេលអនាគតក៏មិនការជ្រៀតជ្រែកដែរ (មាត្រា១៤)។

រដ្ឋភាគីដែលគួរចាត់វិធានការដើម្បីការពារឯករាជ្យភាពពេញលេញនៃអ.វ.ត.កនិងបានសហការជាមួយ □□□□ ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន។

ឯករាជ្យភាពនៃប្រព័ន្ធតុលាការ

២០.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីកង្វះនៃប្រព័ន្ធតុលាការឯករាជ្យមិនលំអៀងនិងមានការសោកស្ដាយចំពោះការចោទប្រកាន់ជាច្រើនអំពី អំពើរពុករលួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការនេះ។គណៈកម្មការនេះបានកត់សម្គាល់ដោយកង្វល់ថាច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំអង្គតុលាការច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រមនិងព្រះរាជអជ្ញានិងច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃឧត្ដមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម(□□□) ដែលបានអនុម័តនៅឆ្នាំ២០១៤មិនបង្កើតបាននូវការធានាការពារគ្រប់គ្រាន់នូវឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការឡើយ (មាត្រា១៤) ។

រដ្ឋភាគីគួរចាត់វិធានការបន្ទាន់នានាដើម្បីធានានិងការពារឯករាជ្យភាពពេញលេញនិងភាពមិនលំអៀងនៃប្រព័ន្ធតុលាការនិងការធានាថាប្រព័ន្ធតុលាការនេះដំណើរការដោយសេរី ដោយគ្មានការដាក់សម្ពាធនិងការជ្រៀតជ្រែកពីអង្គប្រតិបត្តិ។វាគួរតែធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញនូវច្បាប់ទាំងស្ដីពីប្រព័ន្ធតុលាដើម្បីកាត់បន្ថយសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌និងពង្រឹងឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ។

សេរីភាពនៃការសម្តែងមតិនិងការបង្កើតសមាគម

២១.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីរបាយការណ៍នៃការសម្លាប់អ្នកកាសែតអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សនិងតួរអង្គសង្គមស៊ីវិលផ្សេងៗទៀត។គណៈកម្មការនេះក៏មានកង្វល់ផងដែរអំពីរបាយការណ៍នៃការយាយីនិងការបំភិតបំភ័យដល់អ្នកកាសែតអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សសហជីពកម្មករសកម្មជនដីធ្លីនិងបរិស្ថានព្រមទាំងតួរអង្គសង្គមស៊ីវិលដទៃទៀតក៏ដូចជាសមាជិកនៃគណបក្សប្រឆាំងដែលនៅតែបន្តត្រូវគេផ្តន្ទាទោសចំពោះសកម្មភាពរបស់ពួកគេជាពិសេសតាមរយៈការដាក់ជាទោសព្រហ្មទណ្ឌចំពោះបទល្មើស បរិហាកេរ្តិ៍និងបទល្មើសដែលមិនច្បាប់មិនមានចែងច្បាស់លាស់ផ្សេងទៀត។លើសពីនេះទៅទៀតគណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីការរឹតត្បិតលើសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិដែលកំណត់ដោយច្បាប់ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មស្ដីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ។ទោះបីគណៈកម្មាធិការកត់សម្គាល់ដោយកោតសរសើរថាការទំនាក់ទំនងតាមអនឡាញ និងសកម្មភាពរបស់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានរីវឌ្ឍទៅមុខដោយរលូននៅក្នុងរដ្ឋភាគីក៏ដោយក៏គណៈកម្មការមានកង្វល់អំពីសេចក្ដីរាយការណ៍ដែលថាសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មតាមអ៊ីនធឺណិតនិងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ស្ដីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានបទប្បញ្ញត្តិដាក់ការរិតត្បិតលើទំនាក់ទំនងតាមអនឡាញ និងដាក់ការរឹតត្បិតហួសហេតុលើអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (មាត្រា៦, ៧, ១៩ និង ២២) ។

រដ្ឋភាគីគួរធានាថា បុគ្គលគ្រប់រូបអាចអនុវត្តដោយសេរីនូវសិទ្ធិសេរីភាពបញ្ចេញមតិនិងការបង្កើតសមាគមរបស់ពួកគេ អនុលោមតាមមាត្រា ១៩និង ២២នៃកតិកាសញ្ញានិងសេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ ៣៤ (២០១១) របស់គណៈកម្មាធិការនេះ ស្ដីពីសេរីភាពនៃគំនិត និងការសម្តែងមតិ។ដោយធ្វើដូចនេះ ភាគីរដ្ឋគួរតែ៖

(ក)ចាត់វិធានការជាបន្ទាន់ដើម្បីស៊ើបអង្កេតពាក្យបណ្តឹងនៃការសម្លាប់និងការផ្តល់កិច្ចការពារដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពដល់អ្នកកាសែតអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សនិងតួរអង្គសង្គម

ស៊ីវិលផ្សេងៗទៀតដែលត្រូវបានទទួលរងនូវការបំភិតបំភ័យ និងការវាយប្រហារនានាដោយសារតែសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈរបស់ពួកគេ

(ខ)ចៀសវាងពីការផ្តន្ទាទោសអ្នកកាសែតអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សនិងតួរអង្គសង្គមស៊ីវិលផ្សេងៗទៀតដែលយកការផ្តន្ទាទោសនេះជាមធ្យោបាយនៃការធ្វើឲ្យញញើត ឬបង្អាក់ទឹកចិត្តដល់ពួកគេពីការសម្តែងមតិរបស់ពួកគេដោយសេរី

(គ) ចូរពិចារណាកុំដាក់បទបរិហាកេរ្តិ៍ជាទោសព្រហ្មទណ្ឌ និងលើកយកនូវបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធណាមួយផ្សេងទៀតនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឲ្យស្របទៅនឹងមាត្រា ១៩ នៃកតិកាសញ្ញានេះ

(ឃ) ពិនិត្យឡើងវិញនូវច្បាប់បច្ចុប្បន្ននិងច្បាប់មិនទាន់តាក់តែងឡើងរបស់ខ្លួនរាប់ទាំងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីឧក្រិដ្ឋកម្មតាមអ៊ីនធឺណិត និងច្បាប់ស្តីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដើម្បីបញ្ចៀសនូវការប្រើប្រាស់វាក្យសព្ទមិនច្បាស់លាស់និងការរឹតត្បិតហួសហេតុ ដើម្បីធានាថាការរឹតត្បិតណាមួយលើការអនុវត្តសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិនិង ការបង្កើតសមាគមពិតជាអនុលោមតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃ មាត្រា ១៩ កថាខ័ណ្ឌទី ៣ និង ២២ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។

សិទ្ធិសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី

២២.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីការកើនឡើងនូវរបាយការណ៍នៃការចាប់ខ្លួនបាតុករដោយបំពាន និងទម្លាប់អនុវត្តដែលតម្រូវឱ្យពួកគេផ្តិតមេដៃលើឯកសារដោយត្រូវសន្យាថានឹងមិនធ្វើបាតុកម្មទៀតទេនាពេលអនាគត (មាត្រា២១)។

រដ្ឋភាគីគួរធានាថាច្បាប់ស្តីពីការធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធីត្រូវបានអនុវត្តអនុលោមតាមកតិកាសញ្ញានេះ។រដ្ឋភាគីក៏គួរតែធានាផងដែរថាការអនុវត្តនូវសិទ្ធិនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធីសិទ្ធិគឺមិនត្រូវមានការរឹតត្បិតផ្សេងៗ ក្រៅពីការរិតត្បិតដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានក្រោមកតិកាសញ្ញានេះ។

សិទ្ធិក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងសមភាពរបស់សហព័ទ្ធ

២៣.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់ថាមាត្រា ៩៥០នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចែងថាស្ត្រីម្នាក់មិនត្រូវរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ម្តងទៀតទេរហូតដល់ ១២០ថ្ងៃបានកន្លងទៅ គិតចាប់ពីថ្ងៃនៃការរំលាយឬមោឃភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនរបស់នាង។គណៈកម្មការនេះក៏មានកង្វល់ផង

ដែរលើបទបញ្ញាមួយដែលបានចេញ ដោយក្រសួងការបរទេស ដែលរឹតត្បិតសិទ្ធិក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងបុរសនិងបុរសបរទេស និងស្ត្រីកម្ពុជា ដោយសម្អាងលើមូលដ្ឋាននៃអាយុនិងប្រាក់ចំណូលរបស់បុរស (មាត្រា ៣, ២៣ និង ២៦)។

រដ្ឋភាគីគួរលុបចោលបទប្បញ្ញត្តិដែលរើសអើង ឈរលើហេតុផល ភេទអាយុនិងប្រាក់ចំណូលទាក់ទងទៅនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍។

ទណ្ឌកម្មលើរាងកាយ

២៤. ទោះបីជាទទួលស្គាល់ថាការដាក់ទណ្ឌលើរាងកាយត្រូវបានហាមប្រាមនៅក្នុងសាលារៀននិងប្រព័ន្ធដាក់ទោសទណ្ឌក៏ដោយ គណៈកម្មាធិការនេះមានកង្វល់ថាការប្រើប្រាស់ការដាក់ទណ្ឌកម្មនេះ នៅតែស្របច្បាប់នៅតាមផ្ទះជាកន្លែងដែលវាបន្តទទួលយកនិងអនុវត្តជាលក្ខណៈប្រពៃណីដោយឪពុកម្តាយនិងអាណាព្យាបាល ថាជាទម្រង់មួយនៃវិន័យ(មាត្រា៧ និង ២៤)។

រដ្ឋភាគីគួរចាត់វិធានការជាក់ស្តែងដោយរាប់ទាំងតាមរយៈវិធានការច្បាប់តាមការចាំចាច់ដើម្បីបញ្ចប់ការដាក់ទណ្ឌកម្មលើរាងកាយ នៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់។គួរលើកទឹកចិត្តរាល់ទម្រង់វិន័យអហិង្សាទាំងអស់ធ្វើជាជម្រើសក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មលើរាងកាយ និងគួរធ្វើយុទ្ធនាការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជាសាធារណៈដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីផលប៉ះពាល់ដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់នៃការដាក់ទណ្ឌកម្មលើរាងកាយនេះ។

ការចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈ

២៥.គណៈកម្មាធិកត់សម្គាល់ដោយកង្វល់ថា ច្បាប់ពីរដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មរួច គឺទាក់ទងនឹងគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបបោះឆ្នោតនិងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ ដែលបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី១៩ ខែមីនាឆ្នាំ២០១៥ដោយពុំមានកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ពិតប្រាកដដែលដំណើរការស្រដៀងគ្នានេះ ច្បាប់ជាមូលដ្ឋានចំនួនបី ស្តីពីប្រព័ន្ធតុលាការត្រូវបានអនុម័តនៅខែឧសភាឆ្នាំ២០១៤។ទោះបីជាមានការកត់សម្គាល់លើគោលបំណងរបស់រដ្ឋភាគី ដើម្បីអនុម័តច្បាប់ស្តីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក៏ដោយ ក៏គណៈកម្មាធិការកត់សម្គាល់ដោយកង្វល់អំពីកង្វះតម្លាភាពនៅក្នុងដំណើរការអង្គនីតិបញ្ញត្តិនៅក្នុងរដ្ឋភាគី ដូចបានធានាដោយមាត្រា ២៥ នៃកតិកាសញ្ញានេះ (មាត្រា២៥)។

រដ្ឋភាគីគួរតែធានាឱ្យបាននូវតម្លាភាពក្នុងដំណើរការអង្គនីតិបញ្ញត្តិនិងគួរតែពិចារណាលើការធ្វើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ទាំងឡាយ ឲ្យសាធារណៈជនបានដឹង ដើម្បីងាយស្រួលឲ្យប្រជាពលរដ្ឋ ជជែកដេញដោល និងធ្វើកិច្ចសន្ទនាជាសាធារណៈជាមួយតំណាងរបស់ពួកគេដោយត្រូវគិតគូរអំពីសេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ២៥ (១៩៩៦) របស់គណៈកម្មាធិការនេះ ស្តីពីសិទ្ធិចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈសិទ្ធិបោះឆ្នោតនិងសិទ្ធិទទួលបានស្មើភាពគ្នានូវសេវាសាធារណៈ។

សិទ្ធិបោះឆ្នោត

២៦.គណៈកម្មាធិការចាត់ទុកថាការបដិសេធជាទូទៅលើសិទ្ធិបោះឆ្នោតរបស់ទណ្ឌិត មិនបំពេញតាមលក្ខណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រា ១០កថាខ័ណ្ឌទី ៣ ដែលបានចែង ពាក់ព័ន្ធនឹងមាត្រា ២៥នៃកតិកាសញ្ញានេះ។គណៈកម្មាធិការនេះមានកង្វល់ផងដែរអំពីការរឹតត្បិតលើសិទ្ធិបោះឆ្នោតសម្រាប់ជនមានសតិវិបល្លាស មួយចំនួន (មាត្រា២, ១០, ២៥ និង២៦) ។

រដ្ឋភាគីគួរពិនិត្យឡើងវិញនូវច្បាប់របស់ខ្លួន ដែលបដិសេធសិទ្ធិបោះឆ្នោតរបស់ទណ្ឌិតទាំងអស់ ក្រោយពេលពិចារណាលើ កថាខ័ណ្ឌ ១៤នៃសេចក្តីពន្យល់ទូទៅរបស់គណៈកម្មាធិការនេះលេខ២៥ (១៩៩៦) លើមាត្រា២៥ (ការចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈនិងសិទ្ធិបោះឆ្នោត)។រដ្ឋភាគីក៏គួរតែធានាផងដែរថាច្បាប់របស់ខ្លួនមិនបានរើសអើងប្រឆាំងនឹងជនមានសតិវិបល្លាស ដោយបដិសេធនូវសិទ្ធិបោះឆ្នោតរបស់ពួកគេ ឈរលើមូលដ្ឋានដែលមានការទាក់ទងតិចតួច ឬដែលមិនមានទំនាក់ទំនងសមហេតុផលនិងជាសត្យានុមត ទៅនឹងសមត្ថភាពក្នុងការបោះឆ្នោតរបស់ពួក ដោយត្រូវគិតគូរពិចារណាលើមាត្រា ២៥ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។

បុគ្គលគ្មានរដ្ឋ

២៧.គណៈកម្មាធិការមានកង្វល់អំពីស្ថានភាពរបស់ខ្មែរក្រោមនិងជាតិពិន្ទុវៀតណាម ដែលបាន និងកំពុងរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាច្រើនជំនាន់មកហើយ ដែលតែជាជនគ្មានរដ្ឋ ឬកង្វះឯសាររអត្តសញ្ញាណកម្ពុជា។គណៈកម្មាធិកានេះ មានកង្វល់បន្ថែមទៀតអំពីកិច្ចរក្សាការពារមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធានាថាកុមារដែលកើតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បើសិនជាពួកគេមិនមានរដ្ឋទេនោះ ត្រូវទទួលបានសញ្ជាតិនិងឯកសារអត្តសញ្ញាណកម្ម (មាត្រា ២, ២៤និង ២៦)។

រដ្ឋភាគីទាំងអស់គួរតែយកវិធានការចាំបាច់ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការទទួលបានសិទ្ធិពេញលេញពីកតិកាសញ្ញានេះ ដោយអ្នករស់នៅទាំងអស់រាប់ទាំងបុគ្គលគ្មានរដ្ឋផង។ រដ្ឋភាគីក៏គួរតែជួយសម្រួលផងដែរដល់ការទទួលបាននូវសំណុំឯកសារអត្តសញ្ញាណកម្ម។លើសពីនេះទៀតរដ្ឋភាគីគួរតែធានាសិទ្ធិកុមារគ្មានរដ្ឋដែលបានកើតនៅលើទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា ចំពោះឪពុកម្តាយកុមារគ្មានរដ្ឋទាំងនេះ ដើម្បីទទួលបានសញ្ជាតិមួយ។

សិទ្ធិរបស់បុគ្គលជនជាតិភាគតិច

២៨.ទោះបីជាទទួលស្គាល់ក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តិដែលមានស្រាប់ក៏ដោយក៏គណៈកម្មាធិការតែនៅតែមានកង្វល់ថាជនជាតិដើមភាគតិចមិនត្រូវបានគេលើកយកមកពិគ្រោះយោបល់គ្រប់គ្រាន់ក្នុងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេច ទាក់ទិននឹងបញ្ហានានាដែលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់គេ រាប់ទាំងការគ្រប់គ្រងដីសហគមន៍របស់ពួកគេ និងបែងចែកដីសម្រាប់ឧស្សាហកម្មទាញយករ៉ែនិងកសិពាណិជ្ជកម្ម។ក្នុងន័យនេះសម្បទានដីដែលពួកគេទាមទា នៅតែបន្តត្រូវបានផ្តល់សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ឯកជន។គណៈកម្មាការនេះក៏បានកត់សម្គាល់ដោយកង្វក់ផងដែរ អំពីរបាយការណ៍ដែលថាជនជាតិដើមភាគតិចដែលមានបញ្ហាពាក់ព័ន្ធជាមួយរដ្ឋាភិបាលក្នុងការការពារសិទ្ធិរបស់ពួកគេនឹងប្រឈមមុខនឹងឧបសគ្គជាក់ស្តែងជាច្រើន។

រដ្ឋភាគីគួរតែបង្កើតយន្តការពិគ្រោះយោបល់មួយដែលមានប្រសិទ្ធិភាពនិងធានាបាននូវការពិគ្រោះយោបល់ប្រកបដោយអត្ថន័យជាមួយនឹងជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងការធ្វើការសម្រេចចិត្តនៅក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ដែលមានផលប៉ះពាល់លើសិទ្ធិរបស់ពួកគេ។

ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងកតិកាសញ្ញានេះ

២៩. រដ្ឋភាគីគួរតែផ្សព្វផ្សាយឲ្យបានយ៉ាងទូលំទូលាយនូវកតិកាសញ្ញានេះ អត្ថបទនៃរបាយការណ៍តាមកាលកំណត់លើកទីពីររបស់ខ្លួនការឆ្លើយតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅនឹងបញ្ជីនៃបញ្ហាដែលបានធ្វើឡើងដោយគណៈកម្មាការនិងការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ចុងក្រោយក្នុងចំណោមអាជ្ញាធរតុលាការអាជ្ញាធរច្បាប់និងអាជ្ញាធររដ្ឋបាលសង្គមស៊ីវិលនិង

អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានាដែលប្រតិបត្តិការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក៏ដូចជាសាធារណជន។

៣០. អនុលោមតាម វិធាន៧១ កថាខ័ណ្ឌទី ៥នៃវិធាននៃនីតិវិធីរបស់គណៈកម្មាធិការរដ្ឋភាគីគួរផ្តល់ក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំនូវពត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធស្តីពីការអនុវត្តអនុសាសន៍របស់គណៈកម្មាធិដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុង កថាខណ្ឌ១១, ១៣ និង ២១ ខាងលើ។

៣១. គណៈកម្មាធិការស្នើឲ្យរដ្ឋភាគីដាក់របាយការណ៍តាមកាលកំណត់ក្រោយរបស់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២ ខែមេសាឆ្នាំ២០១៩និងត្រូវបញ្ចូលព័ត៌មានបច្ចុប្បន្នភាពជាក់លាក់ ស្តីពីការអនុវត្តនូវអនុសាសន៍ទាំងអស់របស់ខ្លួនព័ត៌មានស្តីពីកតិកាសញ្ញាទាំងមូល។គណៈកម្មាធិការស្នើឲ្យរដ្ឋជាភាគីធ្វើការរៀបចំរបាយការណ៍នេះដើម្បីពិគ្រោះឲ្យបានទូលំទូលាយជាមួយសង្គមស៊ីវិលនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលកំពុងប្រតិបត្តិការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។យោងតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាតលេ៦៨/២៦៨ ពាក្យដែលកំណត់សម្រាប់របាយការណ៍នេះគឺចំនួន២១.២០០ ពាក្យ។